

ЧИЊЕНИЦЕ О ПОЛИЦИКЛИЧНИМ АРОМАТИЧНИМ УГЉОВОДОНИЦИМА (ПАХ)

Полициклични ароматични угљоводоници (ПАХ) су према Међународној агенцији за истраживање рака класификовани у групу 1 карциногена, што значи да представљају сигурни узрок рака код људи. ПАХ могу да се удахну, прогутају, а у неким случајевима и унесу путем коже. Тело може да претвори мале количине ПАХ у мале производе који напуштају тело путем урина и фецеса. Дуготрајна изложеност може да изазове рак плућа и коже.

Где се појављује ризик

Запослени у индустрији и професијама које употребљавају или производе угаљ или производе од угља имају највећи ризик од изложености ПАХ. То су запослени на изливању асфалта, рибари (угљени катран на мрежама), запослени који раде са графитним електродама, механичари, путари, као и запослени у производњи гума и производа од гуме. Људи су најчешће изложени смеши ПАХ, на пример удисање загађеног издувног гаса из возила, дувански дим и испарења од асфалтираног пута.

Више о супстанци

ПАХ су класа хемикалија која се природно јавља у угљу, сировој нафти и бензину. Настају и при сагоревању угља, нафте, гаса, дрвета, отпада и дувана. ПАХ који настају из ових извора могу да се вежу или формирају мале честице у ваздуху. Висока температура кувања ће створити ПАХ у месо и другој храни. Дим цигарете садржи доста ПАХ-а.

Како симптоми могу да утичу на вас

ПАХ имају ниску акутну токсичност. Акутни утицаји који се приписују изложености ПАХ-у су вероватно изазвани другим агенсима. Дугорочна професионална изложеност ПАХ може да утиче на системе органа у телу. Може да утиче на респираторни систем (смањена функција плућа, бол у грудима, иритација дисајних путева и рак плућа), гастроинтестинални систем (укључујући неке типове рака), на кожу (опекотине и брадавице на местима изложеним сунцу са прогресом ка канцеру), на очи (иритација очију) и може да изазове друге врсте рака попут леукемије и рака бешике.

Период латентности од изложености до рака изазваног ПАХ варира од 5 до 20 година, у зависности од различитих врста рака.

Шта можете да урадите

Спроведите одговарајућа мерења изложености како бисте знали које активности треба да предузмете. Информшите запослене о ризицима и превентивним мерама. Истражите да ли запослени имају ране симптоме.

Најбоље решење је да контролишете изложеност елиминацијом или заменом. Међутим пошто ПАХ настају из процеса сагоревања, није лако елиминисати или заменити ову супстанцу. Зато је од кључног значаја оградити извор и/или инсталирати вентилациони систем како би се смањила изложеност. Уверите се да се употребљава одговарајућа опрема за личну заштиту.

Референце : CDC, IARC